

Manifest versterken regie en preventie bij aanpak problematiek personen met verward gedrag

De Federatie Opvang, het Leger des Heils en GGD GHOR Nederland roepen de Tweede Kamer, de minister en het Schakelteam op tot een drietal concrete acties voor een effectieve aanpak van het vraagstuk van personen met verward gedrag:

1. Regie aan de voorzijde van het vraagstuk versterken: door de functie van OGGz expliciet in wet of AMvB te verankeren, evenals het borgen van een gemeentelijke verantwoordelijkheid voor coördinatie en (keten)regie tussen gemeentelijke instellingen en externe partners.
2. Versterken zichtbaarheid, bereikbaarheid en capaciteit van meldpunten Zorg en Overlast: er is meer capaciteit nodig voor het signaleren en voor het inzetten (preventieve) acties.
3. Doorzettingsmacht organiseren tussen wonen, inkomen, zorg, veiligheid: indien regels een oplossing belemmeren, heeft de gemeente een aangewezen dienst of persoon die knopen doorhakt om escalatie en dakloosheid te voorkomen.

Mina (50) is vroeger mishandeld en misbruikt. Ze is zwakbegaafd en uit zichzelf op een agressieve manier. Als er in haar ogen iets mis is, reageert ze met schelden of slaan. Ze heeft jarenlang op straat gewoond. Daar redde ze zichzelf door seks te hebben in de bosjes met verschillende mannen, in ruil voor geld of drugs. Vanwege haar drugsprobleem is ze meerdere malen opgenomen geweest. Ook in de opvang is ze een oude bekende; ze heeft er een aantal periodes gewoond, maar moest steeds weer vertrekken omdat ze te gewelddadig was. Mina is erg afhankelijk van ene Jan, die haar van drugs voorziet en op een sadistische manier bespeelt en gebruikt. Twee weken geleden meldde Mina zich met een vermoedelijke SOA bij de huisarts. Ook zat ze vol blauwe plekken; ze vertelde dat Jan haar had gedwongen tot seks. Mina heeft een scherp mes bij zich en dreigt zichzelf voor de trein te gooien. "Ik wil dit niet meer. Ik maak me van kant."

Preventie en vroegsignalering

Deze situatie is kenmerkend voor een aanzienlijk deel van de situaties die we scharen onder de problematiek van personen met verward gedrag. In de meeste gevallen is sprake van een cumulatie van oorzaken vanuit een maatschappelijke context (zoals problemen op het gebied van wonen, inkomen, schuldhulpverlening, werk en vrije tijdbesteding). Veel aandacht gaat echter uit naar de achterzijde, naar het veiligheidsvraagstuk en naar toeleiding richting psychische behandeling *nadat* verward gedrag zich manifesteert.

Federatie Opvang, het Leger des Heils en GGD GHOR Nederland signaleren dat bij het vraagstuk van personen met verward gedrag de aandacht voor *preventie en vroegsignalering*, vanuit een bredere maatschappelijke context, als essentiële bouwsteen voor een effectieve aanpak onvoldoende aan bod komt.

Versterken regie op integrale aanpak aan de voorzijde

Voor de psychisch kwetsbare burgers (ook gerelateerd aan somatische oorzaken, schuldenproblematiek, verslaving, dak- en thuislozen), moet er een vangnet zijn, de zogenaamde openbare geestelijke gezondheidszorg (OGGz).

Deze richt zich op lichaam en geest: (sociaal) medische zorg, maatschappelijke zorg en triage van psychische problematiek. Dat is onder andere een taak op het gebied van publieke gezondheid, in nauwe samenhang en afstemming met maatschappelijke opvang, zorg- en hulpverlening, politie en bijvoorbeeld ook de woningcorporaties.

Momenteel is OGGz niet geborgd in de wet; er zijn enkele aspecten van OGGz beschreven in de memorie van toelichting van de Wmo. We merken dat de OGGz functie minder aandacht heeft gekregen. Het is daarom juist belangrijk om de verantwoordelijkheid voor de OGGz goed en expliciet te borgen als gemeentelijke *verantwoordelijkheid*.

Daar hoort bij het borgen van de *specialistische kennis* van de OGGz. Dit kan bijvoorbeeld worden vormgegeven door het vastleggen van een verplichting tot het organiseren van coördinatie.

Gemeenten beschikken over publieke gezondheidsdiensten die – mede door hun verbinding met de brede witte keten én het veiligheidsdomein - daarin een rol kunnen vervullen en daar nu al goede voorbeelden in bieden.

Voorbeeld van de gemeentelijke OGGz uitvoeringspraktijk, passend in de sluitende aanpak (de bouwstenen), is de inzet van de wijk-GGD'ers in Amsterdam en Vught; de OGGz als vooruitgeschoven post in de wijk die in direct contact met de kwetsbare burger op straat hulp- en toeleiding naar zorg kan bieden als dat nodig is.

Dit bevordert het oplossen van problemen daar waar ze zijn, aan de voorzijde, en vanuit een integrale (dus ook maatschappelijke) benadering en daarop toegesneden middelen.

Ook verdient aanbeveling het organiseren van *coördinatie op OGGz* tevens op te nemen in de Regioplannen Maatschappelijke opvang en Beschermd wonen die momenteel door samenwerkende gemeenten worden opgesteld (maatschappelijke opvang en met name de laagdrempelige opvang is een grote vindplaats voor mensen met verward gedrag).

Bij de uitvoering van de [gewijzigde motie](#) van de leden Bergkamp en van Dijk, over onderzoek naar samenhang van de verschillende zorgwetten ook de openbare geestelijke gezondheidszorg, dient naar onze mening ook de borging van OGGz meegenomen te worden in het onderzoek en uiteindelijke advies in 2017.

Versterken van de keten rond niet-acute meldingen

Veel gemeenten hebben een meldpunt ingericht, de zogenaamde meldpunten OGGz / Bijzonder Zorg / Zorg & Overlast of zij hebben een vooruitgeschoven post in de wijk, zoals de eerdergenoemde wijk-GGD'ers in Vught en in Amsterdam. Deze meldpunten staan open voor iedereen en er wordt intensief samengewerkt binnen de bestaande infrastructuur van zorg en veiligheid, van waaruit ook outreachende bemoeizorg wordt georganiseerd. De zichtbaarheid,

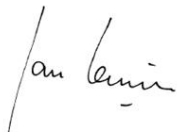
bereikbaarheid én capaciteit van deze meldpunten moet worden vergroot.

Sluitende aanpak en bouwstenen verbinden

In het afgelopen jaar zijn er door het landelijk aanjaagteam, nu Schakelteam, negen bouwstenen ontwikkeld voor een sluitende aanpak van ondersteuning en zorg voor personen met verward gedrag. Wij zien deze als praktische handvatten waarbij wat ons betreft heldere regie en eigenaarschap, alsmede preventie en vroegsignalering centraal staan. Het intensiveren van de verbindingen tussen de diverse domeinen (sociaal-zorg-veiligheid) wordt als aanbeveling genoemd. De functie van 'de verbinder tussen die domeinen', de smeerolie tussen de partijen, vinden wij in deze van essentieel belang.

Namens Federatie Opvang

drs. Jan Laurier
Directeur

Namens Leger des Heils

Cornel Vader
Directeur

Namens GGD GHOR Nederland

Hugo Backx
Directeur

Voor meer informatie:

Rina Beers, Senior beleidsmedewerker Federatie Opvang, 06 13 84 64 84.

Diana Nieuwold, Beleid, Communicatie en Public Affairs Leger des Heils, 06 46 42 28 47.

Roel van Vliet, Senior adviseur GGD GHOR Nederland, 06 50 28 41 05.

Annette Duenk, Senior adviseur GGD GHOR Nederland, 06 15 01 14 92.